

"Segítőkéz" Lelkisegély Telefonszolgálat, Debrecen

Tartalom:

Programjaink
Sajtómustra
Szakmai cikkek
Könyvajánló
Film-színház
Márai
Irodalom

A photograph of a person wearing a white protective suit and hood, kneeling on a dark, reflective floor. The person's head is bowed, and their hands are flat on the floor. The background is a dark, textured wall.

**Lelki Elsősegély
Telefonszolgálat**
www.sos505.hu

**A NEHÉZ
élethelyzetekben**

116 - 123
ingyenesen, névtelenül hívható telefonszám

Programjaink

Dátum	Nap	Időpont	Megnevezés
MÁRCIUS			
Március 8.	csütörtök	17 ³⁰ – 20 ⁴⁵	Szupervízió
Március 12.	Hétfő	17 ³⁰ – 20 ³⁰	Beszélgetésvezetés módszertan
Március 19.	Hétfő	17 ³⁰ – 20 ³⁰	Esetkonzultáció
Március 31.	szombat	9 ⁰⁰ – 12 ⁰⁰	Önismereti csoport
ÁPRILIS			
Április 2.	Hétfő	17 ³⁰ – 20 ³⁰	Beszélgetésvezetés módszertan
Április 12.	csütörtök	17 ³⁰ – 20 ⁴⁵	Szupervízió
Április 23.	Hétfő	17 ³⁰ – 20 ³⁰	Esetkonzultáció
MÁJUS			
Május 10.	csütörtök	17 ³⁰ – 20 ⁴⁵	Szupervízió
Május 21.	Hétfő	17 ³⁰ – 20 ³⁰	Esetkonzultáció

Szünet mindig 19:00-tól 19:15-ig!

Sajtómustra

Egyre több a mentális beteg –

Az antidepresszánsok szedésével elkerülhető az öngyilkosság

Debrecen – A válság hatására egyre több a mentális beteg, ami miatt az öngyilkosságok száma is nőtt. A krízis helyzetek, mely lehet a munkahely vagy a lakás elvesztése, szorongást okozhat, melyből kialakulhat a depresszió, ami aztán végső esetekben öngyilkossággal végződik.

Rénes László, a debreceni Lelkisegély Telefonszolgálat munkatársa, szociális munkás

kérdésünkre elmondta: a befejezett öngyilkosságok száma a 90-es években csökkenő tendenciát mutatott, mely a civil szervezetek és az új antidepresszánsok megjelenésének köszönhető. Érdekes adat azonban, hogy amíg hazánk más régióiban csökkent az öngyilkosok száma, nálunk

drasztikusan nőtt, jellemzően az idősebb férfiak önakasztása. A 21-ik század elején stagnálás, vélhetően a válság hatására pedig egyre többen oltották ki saját kezükkel az életüket.

– A középkorúaknak, vagyis a „szendvics nemzedéknek” nehéz megélni ezt az időszakot, hiszen a gyermekek mellett a szüleik is rájuk támaszkodnak. Egy munkahely elvesztése esetén –korukból adódóan– nagyon nehéz helyzetbe kerülnek, melyet sokan nem tudnak feldolgozni. A férfiak esetén akár alkoholizmus is kialakulhat, ami miatt aztán a család is elfordul tőlük. A probléma elkerülése végett ezért azt tanácsolom, hogy ilyen esetekben a rokonok próbáljanak segíteni, például egy alkalmi munkával, míg a nőket lelkiileg támogassák – fogalmazott Rénes László.

Depresszió tünetei

Az antidepresszánsok szedésével elkerülhető az öngyilkosság, ám sok esetben az emberek nincsenek tudatában annak, hogy betegek. Az interneten rengeteg teszttel találkozhatunk,

mely rávilágít arra, hogy érdemes –e szakembert keresni, de a környezetünk is figyelhet az apró jelekre. – Depresszió esetén a betegeknek tartósan rossz a hozzáállása a dolgokhoz. Például, amit eddig nagyon szeretett csinálni, már nem érdekli. Rosszul alszik, vagy ha nyugodt is az éjszakája, reggel fáradt, előfordulhat, hogy étvágytalanná válik, vagy ennek az ellenkezője: túl sokat eszik. Ezekben az esetekben szakorvoshoz kell fordulni – fűzte hozzá Rénes László.

A krízis helyzeteket át lehet vészelni a családdal, ám akinek nehezebb esik a környezetében élőknél beszélni az érzéseiről, hívhatja a 116-123-as ingyenes telefonszámot, ahol a lelkeségély szolgálat munkatársai szívesen állnak rendelkezésre. Aki nem idegenkedik a net világtól, az a www.sos505.hu honlapról skype-on vagy e-mailes levélben is fordulhat a lelkeségély telefonszolgálathoz.

HBN-TZ

2012. január 31.

Statisztika:

A Magyar Pszichiátriai Társaság konferenciáján ismertetett statisztika szerint az Európai Unióban 510 millió emberből 160 millióan küzdenek valamilyen mentális zavarral. Magyarországon a befejezett öngyilkosságok 70 százaléka a depresszióval függ össze. Bár a rendőrség nem minden esetben állapít meg öngyilkosságot vonatgázolás esetén, az adatok aggasztóak. 2009-ben 99 haláleset, 2010-ben 110, míg 2011 nyaráig 118 ember vesztette életét.

Szakmai cikkek

A kiégés

A kiégés az elhúzódó, krónikus stresszre adott szélsőséges reakció. Az a pont, amikor:

- a segítő már képtelen több stresszel szembenézni,
- nem találja többé érdekesnek az eseteit,
- nem érdeklődik klienseinek sorsa iránt,
- címkézni kezd,
- vagy cinikus megjegyzéseket tesz,
- hajlamossá válik arra, hogy klienseit tegye felelőssé nemcsak saját problémáikért, hanem esetleg az ő rossz érzéseiért is,
- nem képes megújulásra,
- igyekszik majdnem fóbiásan betartani a szabályokat, hogy ne hagyjon magán támadási felületet.

A kiégett munkahelyi vezető megnehezíti beosztottjainak életét, rendszeresen feddi őket, kollégáival állandóan vitákba keveredik, érzelmi kitöréseket produkál, minden problémára paranoid módon reagál, nem a munka normális velejáróiként, hanem személyes támadásként kezeli őket.

A kiégés tünetei a további stressz elkerülését szolgálják, a terhek vállalásának képtelenségét tükrözik.

Minden segítőnek etikai kötelessége felfigyelni a kiégés tüneteire mind saját viselkedésében, mind kollégáiban. Ahogy klienseink esetében is a stressz tünetei segítő beavatkozásra indítanak minket, kötelességünk kollégáink érdekében az ők esetükben is észrevenni, hogy segítségre szorulnak.

A problémával kapcsolatban a segítők is ugyanolyan szakaszokon mennek át, mint amit *Elisabeth Kübler-Ross* leír. A súlyos személyes probléma elfogadásának szakaszai ugyanazok, bármilyen természetű is maga a probléma:

- 1. elutasítás, tagadás.
- 2. düh, harag.
- 3. Alkudozás.
- 4. Depresszió.
- 5. Belenyugvás, elfogadás.

A kiégés súlyos krízishelyzetet teremt. A krónikus stressz-állapot szükségszerűen vezet kiégéshez, mert az egyik stressz-helyzet felerősíti a másikat és a következmények is növelik a stressz-szintet.

Mint minden krízis, ez is hozzájárulhat az éréshez, a növekedéshez, az ember életfeladatainak a megoldásához.¹

¹ Kozma Judit: A szociális munkás személyes és szakmai fejlődése (Kézirat, 1997.)

A kiegészés elkerülése érdekében mindent meg kell tennünk. Elsősorban önmagunk "karbantartását" szokták a legfontosabb feladatnak említeni, de ezen belül a prioritásokat már eltérően emelik ki. Fontos azonban:

- az önismeret "mélyítése",
- érzelmi kiegyensúlyozottságunk "védelme",
- a szakmai felkészültség és ismeret "bővítése",
- rendszeres szakmai segítség és/vagy szupervízió igénybevétele.

Az önismeret "mélyítése"

"Az ember határtalanul sok munkát fordíthat önmaga tökéletesítésére." (Selye János, 1976.) Minden egészséges felnőtt ember számára nélkülözhetetlen bizonyos fokú önismeret, amely őt a tárgyi világgal kapcsolatos feladataiban és személyi kapcsolataiban eligazítja. Az emberekkel foglalkozó szakmákban még inkább felerősödik az önismeret jelentősége - egyre többen fogadják el azt az összefüggést, hogy aszerint fog fejlődni a társam, ahogyan a vele való kapcsolat alakul - ehhez pedig minél jobban ismernünk kell önmagunkat, érzéseinket, indulatainkat, viszonyulásainkat, hatásunkat. Az önismeretszerzésben legjobban azok a valódi közösségek segítenek, amelyekben őszinte összetartozás, erős érzelmi szálak kötik össze a tagokat. A tartós együttlét, a közös feladatok és felelősségvállalás kitermeli a igényt egymás formálására. Az ilyen csoportokban az őszinteség konstruktív, segítő módon nyilvánul meg. A csoporthoz tartozás érzése, az elfogadás biztonsága megkönnyítheti az egyénnek a kritika elviselését, feldolgozását. A legáltalánosíthatóbb célkitűzés tehát, hogy lehetőleg mindenki beletartozzék egy (vagy több) valódi közösségbe.²

Hogyan segíthetjük elő érzelmi kiegyensúlyozottságunkat?

Érzéseink és viselkedésünk megfigyelésével meghatározhatjuk azokat a cselekedeteket és helyzeteket, amelyek fájdalmat vagy nehézséget okoznak. Motívumaink és képességeink elemzésével megnövelhetjük annak lehetőségét, hogy aktívan befolyásoljuk az életünket.

- *Fogadjuk el érzéseinket*

Sok szituációban a kellemetlen érzelmek átélése teljesen normális reakció. Nincs okunk szégyenkezni. Ezek természetes érzelmek és jobb, ha észleljük, mintsem hogy letagadnánk őket.

- *ismerjük meg gyenge pontjainkat*

Ha rájövünk arra, hogy melyek azok a helyzetek, amelyek elszomorítanak, vagy amik kihoznak a sodrunkból, ez a tudás segítséget nyújthat a stressz elleni védekezésben is.

- *fejlesszük adottságainkat és érdeklődésünket*

A készségek kifejlesztésével nyert kompetenciaérzés nagymértékben támogatja az önbecsülést is.

- *legyenek kapcsolataink*

A legtöbb emocionális zavar oka az elszigeteltség és a magányosság érzése.

- *tudjuk, mikor kell segítséget kérni*

Mikor úgy érezzük, hogy kevésbé tudunk problémáikon uralkodni, ideje szakemberhez fordulni. A segítség kérésére való készség épp az emocionális érettség jele, és nem a gyengeségé. Ne várjunk addig, míg teljesen elborítanak a problémák.³

És még egy idézet, ami megszívlelendő:

"Aki nem tud szabad időt biztosítani magának, az nem tud élni." (Marguerite Yourcenar, 1984.)

² Keményné dr. Pálffy Katalin: Bevezetés a pszichológiába (Tankönyvkiadó, Bp. 1989.)

³ Atkinson, Rita L. - Atkinson, Richard C. - Smith, Edward E. - Bem, Daryl J.: Pszichológia (Osiris, Bp. 1997.)

A kiégés (burn-out) folyamata és jelentősége

Debrecenyi Károly István

(1999. december 3-ai előadása nyomán)

Kiégés: Olyan állandósult kimerültségi állapot, ami a szokott módon már nem kezelhető.

Veszélyeztetettek: - Segítő foglalkozásúak

- Egészségügyi dolgozók (nővérek, orvosok)
- Lelkészek (tévhit, hogy ők fáradhatatlanok!)
- Maguknak túlzott jelentőséget tulajdonító "fontos emberek" is hártják a kiégés lehetőségét.

7

Általános tünetek, jelzések: (az adott fokozat függvényében)

- Pszichés tünetek; érzelmek kontrollja felborul.
- Koncentráció gyengülése, szétszórtság.
- Fiziológiai tünetek: állandósuló fejfájás;
csökkenő ellenálló képesség;
magas vérnyomás.
- Magatartási tünetek: gyakori kontrollálatlan indulatkitörések;
szakmai érdeklődés csökkenése;
szociális magatartás változása;
beszűkülés, baráti kapcsolatok elhanyagolása;
problematikus viselkedés;
elhatalmasodó cinizmus (háritás módozata);
közömbösség.

Az elhárító mechanizmusok valamelyike életformává válik!

Legveszélyesebb az introjekció és a fantáziálásba menekülés!

Megelőzés lehetőségei: (segítség a SEGÍTŐ-nek)

- Egész életen át tartó önismeret-fejlesztés;
- Tudni kell segítséget kérni: bölcsesség ≠ gyengeség;
- Örömképesség megőrzése, sikerélmény (nem csak a hivatásban);
- Hobbifontossága, jelentősége;
- Kapcsolatok megtartása - kifelé, befelé, felfelé -;
- Kikapcsolódás, eltávolodás a munkától, mindennapi tevékenységektől;
- Kellene a társak: "EGYEDÜL NEM MEGY!!"
- Folyamatos képzés, továbbképzés, megújulás;
- Nyitottság arra, hogy kapjunk is, ne csak adjunk;

Az állapotra utaló tünetek:

Kilépés módja:

1. lépcsőfok

- Bizonyítási kényszer

- Önismeret fejlesztése

2. lépcsőfok

- Fokozott erőfeszítés, delegálási készség megerősítése gyengülése	- Feladatok
3. lépcsőfok	
- Saját igények elhanyagolása feltérképezés	- Felismerés,
- Feladatcentrikusság	- Korábbi kedvtelések, barátok
- Személyes ügyek háttérbe helyezése napirend	- Megtervezett
4. lépcsőfok	
- Személyes igények és konfliktusok elfojtása! munkatársak, (Eltitkolása mások előtt) elegendő	- Barátok, család segítése
- A szokott pihenési módok már nem segítenek mellett	lehet felismerés
5. lépcsőfok	
- Értékrend megváltozása, átalakulása feloldásához /hozzáidomul a jelen hibás állapotához /	- Az izoláció
- Egyedülmaradás, elmagányosodás	külső segítség szükséges
6. lépcsőfok	
- Fellépő problémák tagadása szükséges	- Külső segítség
- Fixálódás	Munkatársak szerepe jelentős!
- Pszichoszomatikus tünetek	
- Kapcsolatait tehernek érzi	
- Cinizmus, sértődöttség	
7. lépcsőfok	
- Visszahúzódás szükséges	- Külső segítség
- Eszmecsere, érzelemcsere elmaradása KAPCSOLAT-hiány; "KISZÁLLOK"-állapot	
8. lépcsőfok	
- Magatartás és viselkedés megváltozása. Mások szükséges véleményét elutasítja, a kapott szeretetet nem viszonozza és nem is veszi észre senki")	- Külső segítség ("nem szeret senki, nem ért meg
- Alkohol, drog, depresszió megjelenése	

9. lépcsőfok

- Deperszonalizáció
szükséges
- Önérzékelés képességének elvesztése
- "Hisztériázás"

- Külső segítség
- ("nem szeret senki,
nem ért meg senki")

10. lépcsőfok

- Belső üresség érzése
szükséges

- Külső segítség
- ("nem szeret senki,
nem ért meg senki")

11. lépcsőfok

- Depresszió, mint betegség
szükséges

- Külső segítség
- ("nem szeret senki,
nem ért meg senki")

12. lépcsőfok

- Teljes kiégettség - Klinikai állapot
szükséges

- Külső segítség
- ("nem szeret senki,
nem ért meg senki")

Lejegyezte: Bihari Dánielné

Könyvismertető

SINGER MAGDOLNA

Vigasztalódás a gyászban

Budapest, Jaffa Kiadó, 2010.
236 oldal, 2790 Ft

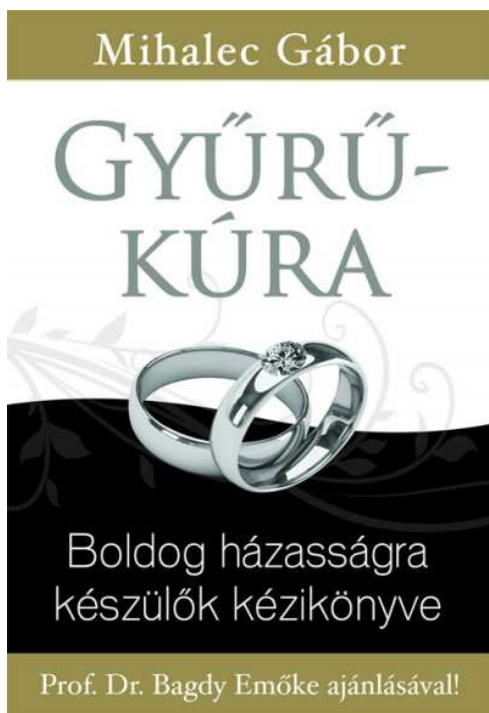
Egy szeretett hozzátartozó elvesztésének gyásza életünk legmegázóbb tapasztalata. A megfosztottság, kisémmizettség, reményvesztettség, harag, bűntudat, befejezetlenség érzései kínozzák a magára maradó személyt. A gyász viselése és a lelki egyensúly megtalálása komoly erőfeszítéssel járó feladat. Ehhez a hősi ember teljesítményéhez nyújt hatékony segítséget Singer Magdolna kötete, mely ismerteti a gyászoló személyben zajló folyamatokat, megmutatja, hogyan tudunk megküzdeni ezzel a fájdalommal teli élethelyzettel. A könyv emellett megindítóan szép és tanulságos interjúkkal erős, bátorságot nyújt az olvasónak, és rendkívüli értéke, hogy olyan jól bevált önszegítő gyakorlatokat is tartalmaz, amelyeket világszerte sikerrel alkalmaznak a gyászolókat támogatására. Singer Magdolna mentálhigiénés szakember, újságíró, a gyász elismert hazai szakértője, számos

thanatológiai témájú könyv és tanulmány szerzője. Csoportos és egyéni segítségnyújtással tíz éve támogatja a gyászolókat.

www.vigasztalodas.hu

www.vendegbabak.hu

Gyűrű-kúra

Boldog házasságra készülők kézikönyve

Mihalec Gábor

Kiadó: KULCSLYUK KIADÓ KFT. , 2011.

ISBN: 9789638941947

"Nagy örömmel üdvözlöm ezt a hiánypótló kézikönyvet. Azt tanítja, hogy vigyázzanak a párkapcsolatukra, valamint okosít, tudatosít olyan dolgokban is, amelyekre spontán nem is gondolnánk, csak akkor, amikor már konfliktusként feszíti a kapcsolatot. Különösen magával ragadó az ajánlások pozitív pszichológiai szemlélete." - (Prof. Dr. Bagdy Emőke, pszichológus, egyetemi tanár) "Ez a könyv okos, szakmailag hiteles - ugyanakkor elegáns

stílusban megírt, érdekesítő munka. Minden rászorulóknak - és azoknak is, akik még nem tudják, hogy rászorulnak - hathatós segítséget nyújthat abban, hogy házasságuk válságos pillanatait "épségben" átvészeljék, és időben induljanak el együtt, kéz a kézben a lejtőn - fölfelé!" - (Dr. Ranschburg Jenő, klinikai szakpszichológus, egyetemi tanár) "Jó érzéssel ajánlom ezt a kis könyvet mindenkinek, aki házasságkötésen töri a fejét. A szerző a könyvet alap emberi értékekre, igényekre építi, és tisztán, jól érthető, követhető, kötetlen stílusban ír ezekről, aktuális családterapeutikai eredményeket is figyelembe véve. Teszi ezt hiteles természetességgel, olyan nehéz kérdéseken keresztül, mint a szexualitás, a szülővé válás, a pénz, a rokonok, a különböző szerepek és a szabadidő." - (Blága Gabriella, klinikai szakpszichológus, kiképző családterapeuta) "A házasság az egyik legértékesebb emberi kapcsolat, ezért különös védelemre van szüksége, hiszen nem az anyakönyvi kivonat fogja Önöket összetartani, erre csak a kölcsönös szeretet képes. Ehhez nyújt segítséget ez a kézikönyv hasznos és életszerű tanácsokkal." - (F. Szöllösi Csilla, anyakönyvvezető)

Az érintés hatalma

Nyitrai Erika

Kiadó: KULCSLYUK KIADÓ KFT. 2011.

ISBN: 9789638902665

Különleges könyvet tart a kezében a tisztelt olvasó - ezeken az oldalakon az érintés csodáival találkozhat. A tudományos kutatásoknak köszönhetjük a ráeszmélést: az emberi érintés teremtő és életben tartó szükségletünk, olyan, akár a lélegzetvétel. Adás és kapás kölcsönössége rejlik minden érintésben, azt nyered vissza rögvest, amit te nyújtottál másnak. Például erősítet az immunrendszerét, de a magadét is, örömhormon-termelést indítasz a másikban, de magadban is. Hát ne tekintjük ezt csodálatosnak? Ebből a könyvből egyaránt épülhet a jövő kismama, a magzatát hordozó anya, a születés csodáját tudatosan is

tökéletesítő szülő, az első életévekben a csecsemőt hordozó és vele együtt alvó édesanya és apa, az érzelmi intelligenciát gazdagítani kívánó bölcsődei, óvodai nevelő, a felnövekedő és saját identitását, páratlan egyediségét most építő fiatal, sőt a gyermekét párkapcsolati intim életére felkészíteni kívánó felnőtt szülő, aki maga is okulhat: mit tehet még saját életminősége javításáért, érintés kultúrájának gazdagítása útján. Mindnyájunknak mond valamit ez a könyv a maga barátságos nyelvén, a beszélgetés közvetlenségével. Álljunk hát szóba a pszichológus szerzővel és önmagunkkal vajon saját életünkben milyen szerepet kap az érintés? (Prof. Dr. Bagdy Emőke)

Szóból ért az ember

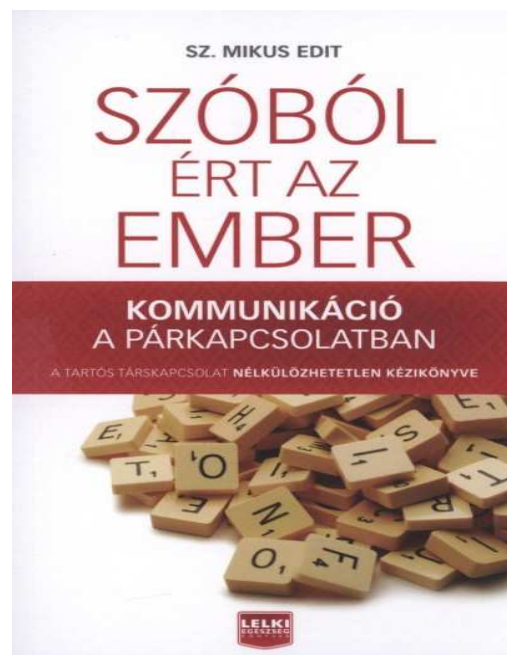
Kommunikáció a párkapcsolatban

Sz. Mikus Edit

Kiadó: CROMALIN KREATÍV CSOPORT, 2011.

ISBN: 9789630824194

Manapság nem megy a kommunikáció, mert a sekélyes a szókincs, alacsony az olvasási és önkifejezési kultúra. Tény, hogy a kétértelműség varázsa uralkodik a legtöbb párkapcsolatban, amely elfedi az őszinteséget, és látszatszabadságot nyújt: "...én azt hiszem, hogy ő azt hiszi, miközben nem úgy tudta, és mást gondoltam arról, amit ő hisz... Egyébként meg nem mondta..." Vajon igaz lehet az, hogy nem beszélni kell róla, hanem csinálni? Igaz lehet, hogy "nehogy már én mondjam meg neki, mit csináljon", mert egy jó pasinak/nőnek azt tudnia, éreznie kell? Vajon romantikusabb az az összebújás, amelyet nem előzött meg semmilyen beszélgetés, hanem úgymond kitalálták egymás gondolatát? Vajon valóban tudnunk kell, mire vágyik és gondol a másik? Taktikázni kell-e, vagy nyílt, egyenes kommunikációt gyakorolni? Hol a határ az őszinteség és a nyers, bántó szókimondás között? Vajon mi lehet a feladat, ha azt szeretnénk, hogy az együttlét tartós és tartalmas legyen az ágyon kívül is, és hogyan lesz mindebből társkapcsolat, később család? Nem állítjuk, hogy ez a könyv minden feltett nyitott kérdésre megadja a választ, de mindenképpen keresi a megfelelő utakat!

Filmajánló

És most merre? (Et maintenant on va ou?)

színes, feliratos, francia-libanoni-egyiptomi-olasz film, 110 perc, 2011

rendező: [Nadine Labaki](#)

forgatókönyvíró: [Nadine Labaki](#), [Rodney Al Haddid](#), [Jihad Hojeily](#), [Sam Mounier](#)

zeneszerző: [Khaled Mouzannar](#)

operatőr: [Christophe Offenstein](#)

szereplő(k):

[Claude Baz Moussawbaa](#) (Takla)

[Leyla Hakim](#) (Afaf)

[Nadine Labaki](#) (Amale)

[Yvonne Maalouf](#) (Yvonne)

[Antoinette Noufaily](#) (Saydeh)

Sajnos az első filmjét eddig még nem láttam, pedig nagyon sok jót olvastam a Karamellről. Libanonból nem sok női rendezőt ismerhetünk, pláne, olyat meg még kevésbé, aki színésznek sem rossz, na, és szépsége egyes kritikusoknak Catherine Deneuve-öt juttatja eszébe. A téma is érdekesnek tűnt, a nők és a nyugati „modernitás” a muzulmán világban. A nemzetközi siker után felbuzdulva, most még egyértelműben akarta megfogni a témában lévő társadalmi problémát, s így már a férfiak vallásháborúját konkrétan a cselekmény mozgatójává teszi. Amiben aztán a nők viszont a férfiakat akarják ellentétesen mozgatni. És kapunk egy kedves humorú, igazi pacifista szemléletű, empatikus, szépen elmesélt, de elgondolkoztató filmet. A film egy világtól majdnem elzárt faluban játszódik, ahol valamikor a muzulmánok és a keresztények között dúlt a háború, de most béke van. Minden családnak vannak azonban halottjai a viszályos időkből, s a férfiak között olykor felizzik a feszültség, de egyébként az egymás mellett élés a hétköznapiakban teljesen természetes. Már az elején látjuk, hogy ez leginkább az asszonyoknak köszönhető, akiknél nincs két oldal, mindenben együttműködnek. És látjuk az imámot és a pópát is, hogy mennyire erőlködnek, hogy a híveket kordában tartsák, olykor ők is egyeztetnek egymással ezügyben. Tehát az ösztönlény férfiak agresszivitása jó kezekben van, de a falu egyetlen tévéjén (amit az egész falu együtt néz esténként), és az egyetlen kocsma rádióján egyre többször lehet hallani, hogy az országban újra dúl a vallásháború. Egyszer-egyszer meg lehet szakítani az adást, el lehet terelni a figyelmet, de a nők érzik, hogy ez nem mehet tovább, előbb-utóbb el fogja a falu férfait érni a külső gyűlölködés. Az asszonyok egyre sűrűbben gyűlnek össze, hogy minden alkalommal valamit kieszeljenek, még orosz sztriptíztáncosnőket is hoznak csellel a faluba, hogy a férfiak inkább a nőkre

figyeljenek, de az egyik fiút a városban járva lelövik az ottani harcban állók, s ez már biztosan a faluban is kirobbantja az öldöklést. A nők titokban meggyásolják a fiút, s egy nagy akciót terveznek ki: a férfiaknak hasisos süteményeket sütnek, az orosz táncosnők hastáncolnak, s még tart az eufória, a falusi asszonyok kiássák az elrejtett fegyvereket, megsemmisítik, s reggel a másnapos férjek előtt ellentétes ruházatban jelennek meg: a muzulmám hívők európai cucuban, a keresztények meg feketében. Ha ellenségnek tartják a másik vallásgyakorlót, akkor a saját feleségüket, anyjukat is annak kell tartaniuk. Ebben a döbbenetben, patthelyzetben indul el a fiú temetése. A temetőbe viszik a férfiak a koporsót, utána megy az egész falu, de a temetőbe érve megállnak, s hangzik el a film utolsó mondata: és most merre? Ugyanis a temetőben az út két oldalán elkülönítve temetkeznek a keresztények és a muzulmánok. Szarkasztikusnak tűnik erre a kérdésre, mint poénra kihegyezni a film végét, s alig esik le, hogy most hangzott el a film címe, hát ezért ez a címe a filmnek. Mégis nagyon tömören fejezi ki a lényegét, ami a történetben elhelyezve is ül, de társadalmi vonatkozásában is sajnos roppant fontos kérdés: az asszonyok megnyertek egy csatát, de ezzel a háborúnak nincs vége, bármikor újra fellobbanhat, lehet-e tudni, hogy merre? Merre van a megbékélés útja?

A film közben éreztem egy kis Kusturicás ízt, a poénok, az egyszerű emberek empatikus elfogadása stb., mint a balkáni nagymesternél (de nemcsak ő van egyedül ezen a tájékon!). Amikor a film után bandukoltam hazafelé, akkor hasított belém, hogy de hát a politikai, vallási, társadalmi analógiája meg még erősebb a volt Jugoszlávia borzasztó közelmúltjával. Közel-Kelet, nyagon közel... (r)

A legszebb dolog (Un heureux événement)

színes, feliratos, francia filmdráma, 107 perc, 2011

rendező: [Rémi Bezançon](#)

író: [Eliette Abecassis](#)

forgatókönyvíró: [Rémi Bezançon](#), [Vanessa Portal](#)

operatőr: [Antoine Monod](#)

szereplő(k):

Louise Bourgoin

(Barbara)

Pio Marmai (Nicolas)

Josiane Balasko (Claire)

Thierry Frémont (Tony)

Gabrielle Lazure (Édith)

Daphné Bürki (Katia)

Az ő előző filmjét sem láttam, de hallottam róla (Hátra lévő életed első napja). Ez egy nagyon kedves, tipikus francia film, finom humorral, jól megírt és

eljátszott karakterekkel. És ha nincs is túlszichologizálva, attól még helyén van minden a filmben. A film megnézése után olvastam, hogy egy életrajzi regényből készült a film, ami elég szépen bemutatta az ún. gyermekágyi depressziót, s a regény elég komor volt önmagában. Nos, ez a film a humorával egyáltalán nem komor, sőt, inkább játékos, aki nem élte át, vagy nem ismeri ezt a problémát, lehet, hogy észre sem veszi, hogy valójában tényleg erről van szó

a filmben is. De nemcsak erről szól, hiszen a párválasztástól indul, s ott a dilemma, mennyire illünk egymáshoz, még akkor is, ha dúl a nagy szerelem. Aztán a gyerekvállalás, érett-e a kapcsolat, a férfi, a nő erre, vagy jobb még várni, vagy pont nem kéne várni. A terhesség is tele van bizonytalanságokkal, a test külső-belső változása (a nőiesség deformálódása?), de már a kapcsolat változása is nagy kihívás. És a kisbaba érkezése, a várva várt nagy öröm rengeteg sok nehézséggel, kínlódással és lemondással is, fáradtsággal is jár, amit aztán követ a fásultság, a „hagyjon mindenki békén” érzése, indulatok elfojtása, a társadalmi elvárásnak mindenáron meg kell felelni, rossz szülő vagy, ha elégedetlenkedsz, s ez bizony lassan is elvezethet a depresszióhoz. És nemcsak az anyánál, hanem ez éppen úgy érinti az apát is, hiszen neki is sok plusz feladat adatik, ráadásul ő sem biztos, hogy biztos önmagában, de segíteni sem tud igazán a párjának abban, hogy az anyaság követelményeinek megfeleljen, mert sokszor inkább mindenki idegesítő, amikor csak önmagában találhatja meg az utat, és akkor sem a tanácsok, sem a biztatások nem sokat segítenek (persze, jó, ha van). És a kettejük kapcsolata is egyre rendezetlenebb lesz, az elvárások és az érzelmek színterén is. Ami eddig volt, az már csak szép emlék, a kis jövevény mindent felrúgott, mindenben ott van, nincs egymásra idő, lehetőség, s olykor már kedv sem. Elég megnézni a szupermarketek soraiban a párok bevásárló kocsijaiban mit látunk, s nem a pelenkacsomagból lehet látni, hogy melyik pár gyerekes, melyik gyerektelen, hanem a férfit és a nőt „kényeztető árukból”, hogy milyen szépen arányosan áll ott a kocsiiban a minőségi sör meg az agyon hirdetett joghurt, stb. Itt a kölcsönös kényeztetés fennforgása van, amit aztán a kisbabánk szintén elfelejtett. Rá kell figyelni még ebben is, neki kell mindig vásárolni ezer dolgot, még magunkról is megfélekedzünk, nemhogy a házastársról. Ilyen apróságok is szűrítik, nehezítik a házastársi kapcsolatot. És a külvilág meg ezerral sulykolja, hogy tulajdonképpen most kéne a legboldogabbnak lenni, ha nem így van, akkor hülye vagy. Nehéz ezen a korszakon túlesni. Ez a film azért gondolom, hogy jó film, mert ebben segíthet. Elmehetne oktatófilmnek. És ezért nem baj, hogy nem vette át a könyv komorságát, hanem humorral kombinálja a majdnem orvosi lóként felvonultatott problémákat, nehéz szituációkat. Elvégre a néző outsider (voyeur?), miért nem láthatná meg a történetben a vicceset, ironikust is? Talán pont azok a párok bírják ki jobban ezt az időszakot, akik vevők a humorra, a lepisilt kanapé, a ruhákkal összemossott (nem textil!) pelenka, az idegesítő rokonok nem készítik ki az idegrendszerüket, hanem megpróbálnak jópofát vágni ezekhez, meg még ezer máséhoz (egyébként meg ezekből lesznek a családi anekdoták). És hetente legalább egyszer-kétszer van idejük magukra és egymásra. A hosszúra nyúlt szingli évek, na, meg a „mézes évek” egy kicsit önzőbbé tette a fiúkat, lányokat, és ma már 30-35 évesen is nehezen vágnak bele egy ilyen projektbe, mint a gyerekvállalás. Szerintem ez a film nekik szól. Ha tudni akarjátok, nem fenéig tejfel, de azért lehet jó is. És ami pozitív tulajdonságokat és skilleket összehordtál magadról a CV-dben, nos, azt itt mind bizonyíthatod, hogy tényleg birtoklod-e, ebben a projektben mindre szükség lesz. (r)

Színház

Osztrovszkij: Karrier, avagy a lónak négy lába van, mégis...

Csokonai Színház, 2012. február (rendezte: Andrzej Bubien, fsz.: Trill Zsolt, Szűcs Nelli, Miske László, Ráckevei Anna, Varga József, Tóth László, Kristán Attila, Mercs János, Bakota Árpád)

A színházunk ügyesen választja a repertoárt. Maga az évad összeállítása is művészet, hiszen olyan módon kell összehozni 10 hónap műsortervét, hogy minden műfaj rajongója ki legyen elégítve, legyenek jól bevált darabok, amikre felkapja az ember a fejét, hogy de jó, ezt szeretem, ezért megnézem, de legyenek az újdonságokat

kedvelőknek is csemegék, mindez úgy, hogy érvényes legyen klasszikus és kortárs darabokra, na, és jól ki lehessen a szerepeket osztani a társulatra. Tényleg nem könnyű, de Debrecenben, az utóbbi években egyáltalán nem panaszkodhatunk, nagyon jó érzékkel vannak az arányok megválasztva, a darabok kiválasztva. Alig két hónappal a Molière Scapin darabjának bemutatója után egy újabb fergeteges komédia, csak most egy ismeretlenebb klasszikustól. Igen, klasszikus, s ismeretlenebb, mint az említett Molière, vagy akár Gogol. De van

párhuzam, Scapin, és a Karrier főhőse vagy a Revizoré mind okos szélhámos, akik kihasználják a gyenge jellemű emberek hiszékenységét, s pillanatnyi fölénybe kerülnek velük szemben, amit igyekeznek a maguk hasznára fordítani. Az ilyen komédia egyben gúnyrajza is az embereknek, de fordulatokat tartogató hálás történet is.

Tehát a francia komédia után egy hasonló téma orosz közegben. S mindkettőben Trill Zsolt az

abszolút főszereplő, mint akire ráírták e szerepeket. Ráadásul a Karrierben Szűcs Nellivel megint olyan párost alkotnak, hogy ezt is kettejük jutalomjátékának mondhatjuk, mint pl. a Fodrásznőt. Trill végig remekel, de legjobban a Nellivel közös jelenetek izznak. S megint látszik, hogy a szláv-orosz kultúrát, színházi felfogást ők már szinte az anyatejjel szívták magukba, így ebben lubickolnak. A rendező ezt nagyon engedi kibontakozni, s a legötletesebb mozgás, kellék és díszlet felhasználás mind hozzájuk fűződik. A színpadon lévő rekamiékkal, amit ketten csinálnak, az egyszerűen állati, míg más jelenetekben sokszor inkább csak láb alatt vannak a bútorok a színészeknek, s egy-egy alkalmazásuk náluk meg túl direkt, vagy ötletelen. Azért nem rossz a társulat, főleg Kristán Attila és Tóth László, de Bakota és Mercs is jókat tud hozni. Amikor vége lett az előadásnak, úgy éreztem, ezt még legalább egyszer meg kell nézmem, mert ebből a játékból ennyi nem volt elég, biztos tudom, hogy második alkalommal is lesznek jelenetek, amikben fedezek fel újat. Ennél nagyobb dicséretet színházi előadásról nem írhatok. (r)

DESZKA Fesztivál (2012. március 14. Csokonai Színház)
Tasnádi István: East Balkán (Bárka Színház)
 r. – Vidovszky György

A tavaly januárban történt tragikus baleset nagyon sokféle kérdést felvetett, azóta is sűrűn beszédtéma a baleset valamilyen témához kapcsolódva. Bármelyik tematizálását nézzük, mindegyikben ott vannak a fiatalok szubkultúrájával kapcsolatos trendek, amit persze, mi felnőttek, akik beszélünk a tragédiáról, nem ismerünk. Az első, ami a politikának eszébe jutott: tinédzserek éjszaka miatt bulizhatnak? Meg kellene tiltani. Persze, jogszabályt lehet hozni, de a fiatalokat nem lehet lekötözni esténként, ezt beláthatja minden felnőtt, még az is, aki ügyesen elfelejtette a saját fiatalkorát, így tud „bezzeg a mai fiatalok”-ozni (de ha meg nem volt neki fiatalora, akkor meg azért). Tinédzserkorban kellene az élmények, a kalandok, mint a szivacs a vizet, úgy kell felszívni a világot, ez nem megy apuci foteljéből. Nem ez a kérdés, hanem, hogy mit szív fel a gyerkőc? (nemcsak képletesen). Pl. egy ismerősöm mesélte, hogy valamilyen katolikus kórus tagja volt tizenévesen, s rendszeresen végigénekelték az éjszakát (persze nem alkoholizálva). Richtig őket vitték be a rendőrök valami vízpartról hajnalban, annyira deviáns volt csoportosan vallásos műveket énekelni az éjszaka kellős közepén.

Aztán a helyszín (mondjuk engem is megdöbbenetnek a számok). A régi Skála oldalában egy olyan hely, amit 300-400 emberre hitelesítettek, itt jött össze hétvégén 3000 embernél is több. Hihetetlen, hogy egyáltalán befértek, s a pánik a lányok halála után nem sodort el még több embert. Erre rögtön hoztak jogszabályt, azóta szigorúan nézik a termek, helyek befogadóképességét, múzeumtól kocsmáig, mozitól konferenciateremig mindenütt. Persze, ez helyes is, de arra már senki sem kereste a választ, hogy Pesten, ahol csak itt, a Nyugati vonzaskörében ezer hely van (és összességében meg világvárosi felhozatal), miért pont egy ilyen vacak helyre akar menni az összes tini? Nyilván ez trendi, a többi meg nem, ide jár minden jó arc, máshova meg tahók, meg felnőttek. Van még egy-két ilyen kérdés, ami felvetődhet a fiatalokkal kapcsolatban (mármint olyan, amit nem értünk). Ezért is örültem ennek a darabnak, ami a tinik oldaláról mutatja be a tragédiát, s hajlandó a szubkultúrájukat a

helyén kezelni. És nemcsak arról beszél, ami a szórakozóhelyen történt, sőt, leginkább csak a végén lesz a lányok eltaposása megjelenítve/elmondva. A darab sok rövidebb-hosszabb önálló vagy lazán összefűzhető sztoriból áll, amit 10 fiatal ad elő, s mindegyiknek más-más lesz a főszereplője, narrátora, de nagyjából úgy áll össze a kép, mintha a színpadon állandóan jelenlévő fiúk-lányok egy baráti társaság lenne. Ötletes a sztorik elmesélésének a módja, ahogy a narrátorok megrendezik az előadott sztorit. Sokszor a narrátor közben változtat a történeten, amikor érzi, hogy így egy kicsit gáz a dolog, próbálja hát tutira venni. Ez az elsődleges alap a tiniknél, nehogy lúzernek látszunk, nem szabad leégni. Ez a legtöbb történetben többé-kevésbé megjelenik.

Tasnádi látszik, hogy nem a kútfejből írta ezt a darabot, persze a humora igazi érett humor, de a sztorik többségéből sűrű, hogy ezt a fiatalok elmondták neki,

mert ha ő találta volna ki, akkor sokkal didaktikusabbak, vagy lekerekítettebbek lettek volna, s ezért gondolom az anya-lánya füvezős-bulizós sztoriról, hogy az viszont írói szülemény. Tehát érzem az íróról, hogy nem ítélni akar, moralizálni, hanem meg akarja érteni a figuráit, s ettől még a darab gyengeségei is elnézhetők a részére. A rendezés és a fiatalok előadásmódja lendületes, sok-sok lehetőséget kiaknázó, bár a díszlet nekem kicsit idétlennek tűnt, mégis a színészek mozgása még ebben a nem túl jól kitalált térben is frappáns volt. Jól eltaláltak voltak a karakterek. A színészek teljesen jól játszottak, néhányukról gondolom, hogy egy kicsit gyengébbek voltak, viszont voltak kiemelkedők is. Mivel kezdő színészek/főiskolások, így ez is természetes. (r)

Márai

Az íróról és a világról

Az író ne reméljen a világtól semmit. Minden, amit a világ adhat - pénz, vagyon, elismerés, érdemrend, társadalmi kitüntetés -, visszahat munkájára, lelki egyensúlyára, műve erkölcsi erejére. Az író ne akarjon társadalmi tekintély lenni; pontosan annyit veszít műve erkölcsi súlyából, amilyen mértékben emelkedik a társadalmi megbecsülésben. Az írónak nem lehet semmiféle címe, sem rangja; egyetlen címe, rangja lehet csak, a neve. S egyetlen vagyona a világban, a műve. S ne gyűjtsön pénzt, sem ingó és ingatlan értéktárgyakat; szervezze meg úgy életét, hogy munkájában mentől szabadabb legyen, hogy ne kelljen írnia egyetlen sort sem, amihez nincsen kedve, s csak olyan fizetséget fogadjon el, melyet legjobb hite szerint, megalkuvás, társadalmi vagy divatos szempontokra való tekintet nélkül írott munkája ellenértékének tekinthet. S ne törődjön vele, "tetszik-e", vagy sem, amit ír - s ne törődjön vele, mi lesz munkájával életében és holta után. Az író maradjon szegény. S ha néha lapáttal szórják utána az aranyat, legyen ereje elfordulni a sikertől. S ha mohó kézzel tűznek mellére ordókat, utasítsa el félkézzel a tolakodókat. Soha ne politizáljon; mindig ítéljen; s természetesen először és legszigorúbban önmaga felett ítéljen. Máskülönben nincsen joga írónak nevezni magát.

Az emberi anyagról

Az emberi anyag mérges, csak a legnagyobb óvatossággal és elővigyázattal szabad fogyasztani. Az emberi anyag, mely az emberek lelkében él; mely lelkük anyagát alkotja; ez a tapinthatatlan és mégis valóságos anyag, amely azt okozza, hogy nem fák, nem állatok, hanem emberek. Ez az anyag olyan, mint a méreg. Ártalmas anyag ez. Az ember nem veszélytelen teremtmény, hanem veszélyes, mint a cián vagy a légyölő galóca. Az ember csak akkor nem mérgezi meg lelke anyagával embertársát, ha nincs módja erre, ha a kísérlet veszélyes számára vagy nehézkes. De mihelyst módja van reá - érdek, cél és haszon nélkül is -, rögtön elhinti mérgét a világban. Az emberi anyag oly mérges, hogy csak a legkisebb adagokban lehet halálos veszély nélkül elviselni. Csak az értelemmel lehet valamennyire közömbösíteni, az értelemmel és a reménytelenség tudatával. Mert az ember reménytelen, nem lehet igazi feladataira nevelni, nem lehet közömbösíteni lelkében az ősi mérget. Az ember a világ veszélye.

A remekmúról és a tündérről

Ahhoz, hogy egy emberi alkotás remekbe sikerüljön, s időtlen ragyogással kápráztassa és gyönyörködtesse az embereket, a tehetség, a téma, a kivitel tökéletessége mellett kell valami más is. A remekműben van valamilyen tündéri elem is, mely csodálatos fényével átsugárzik az egészen, oly gyöngéden és megejtően, mint ahogyan az északi fény világít a nyári éjszakában, valószerűtlenül s mégis fényszerűen, mert látni és olvasni is lehet mellette. A remekmű legyen valóságos, pontos, okos, céltudatos, arányos, gondosan megmunkált, hűségesen kivitelezett - s legyen még valami más is. Tündéri is legyen. S minden öntudatosság mellett önfeledt is legyen. Mérnöki szabályok szerint épüljön, de káosz is legyen benne, egy kávéskanálra való az ősködből, mely a csillagképek nyomában porzik, arany szemcsékkel. Tündéri nélkül csak "nagy" vagy "tökéletes" művek vannak. Az igazi remekmű néha nem is olyan tökéletes. Csak sugárzik, a "csak álom" is benne van, a csillagok fénye, a tündéri. S a feladatnak ez a része, amikor a művész már nem tud művén segíteni; az utolsó ecsetvonást, a tündérit az Isten végzi el.

Az Istenről

Istent soha nem tudtam elképzelni, valószínűleg, mert nem emberi és földi, hanem isteni. Az ember, mikor elképzeli és képen vagy szobor alakjában kifejezi az Istent, mindig valamilyen szakállas ősapát képzel el és fejez ki, egyfajta törzsfőnököt, sok hajjal, peplumban, gyapjas szakállal, mint egy rabbit vagy francia tanfelügyelőt. Így ábrázolták a görögök és rómaiak Zeust és Jupitert, így a kereszténység az Atyát. Ez az ábrázolás mindig megzavart, szégyenérzettel töltött el. Az ilyen emberszabású Istent, akinek ondolált szakállá van, s orra is van, melyet időnként nyilván kifúj, nem érezhettem igazi Istennek. Az Atya, Fiú és Szentlélek ábrázolásai közül csak a Szentlélek elképzelése tetszett Istenhez méltónak. Isten alkotta és igazgatja a világot, s ezért bizonyos, hogy a világ hasonlít Reá is - de Isten nem lehet emberi, mert máskülönben borbélyhoz is kellene járnia. Ez az együgyűség mindig felbosszantott. Az én Istenemnek nincs szakállá, sem pepluma. Minden dolgok mögött van, mint Erő és Értelem. Isten számomra a Szándék, mely áthatja a világot. Ez a Szándék tudatos. Ezért tudok beszélni vele, hamis elképzelések nélkül, ahogyan a parányi értelem beszél a végső, a nagybetűs Értelemmel.

Arról, hogy az emberek kiszámíthatatlanok

Mert az emberek teljességgel kiszámíthatatlanok. Hiába ismersz harminc éve egy embert, nem tudod megjósolni, hogyan viselkedik majd a sikerben vagy a balsorsban. Hasztalan ismered egy ember jellemét, köznapi szokásait, értelmét, szívét, reflexmozdulatait - az ember csodálatos és titokzatos marad, akkor is, ha máskülönben félhülye. A csapásra talán rikoltással és örömkialtással válaszol, a siker néha megtöri, lehangolja. Néha egészen érthetetlen alkalomból dühöngeni kezdenek az emberek; például elviseltek gyászt, megaláztatást, anyagi, testi vagy erkölcsi szerencsétlenséget, de aztán egy pillanatban gyilkolni, vagy hörögni és üvöltözni kezdenek, mert a villamos nem jön idejében, vagy szorít a cipőjük. Kiegyensúlyozott, mértéktartó emberek egészen különösen válaszolnak valamilyen útszéli megjegyzésre: mintha lényük titkos sebét érintetted volna meg. Van, aki nem bírja el a telefon csengését, más kadarkát kér, mielőtt a bitóra vezetik. Az állat, a kő, a növény is szabályosabb, kiszámíthatóbb, a vihar és a földrengés megbízhatóbb, mint egy ember. Az emberek csodálatosak.

Irodalom

Mikszáth Kálmán: HOGY TEREM A KÉPVISELŐ? 1884

Hat éve annak, hogy ott körmölgettem egy ellenzéki újság irodájában.

A »rövid hírekre« voltam szerződtetve.

Hat év! Mennyi idő. Több mint kétezer szám. Borzasztó!

Minden megváltozott azóta, csak Tisza Kálmán és én nem. Mi ketten se nem haladtunk, se nem estünk!

Azaz hogy én mégis haladtam, mert most már én a *hosszú híreket* csinálom, egy másik ellenzéki szerkesztőségben.

S a »rövid hírektől« a »hosszú hírekig« nagy út van! Legalábbis akkora, mint a politikában a Baross Gábor karrierje.

De hát maradjunk annál a pontnál, amikor én még a »rövid híreket« csináltam.

Éppen a választások előtt volt akkor is. A hadi stratégiák műhelye körülbelül a mi redakciónk volt.

A képviselő-principális nagyban befolyt a manőverekbe. A kerületek egy részét itt osztották fel.

Fel voltak jegyezve egy cédulán ilyen formán:

Gejte 800 frtos kerület. Nem biztos. Csipkány. 2000 frtos kerület. Biztos. Dárma, szűzföld, még a bankettet is a választók fizetik. (A sógoromnak.)

Kutyánd. Zászló és fuvarkötség. (Munkatársaknak.)

Biliny ötezer frtos hely. Nagyon kétséges. (Gazdag zsidó számára.)

S így ment ez a lajstrom véges-végig útmutató megjegyzésekkel és tanulságos tájékoztató észrevételekkel kísérve.

A principális mindég a zsebében hordta a lajstromot. S ha jött valaki, aki nagy alázatosan bekopogtatva, törvényhozónak ajánlkozott, a principális végigtekintett rajta, megexaminálta részletesen, milyenek a szándékai, mennyit költhet, s aszerint osztott neki az országból területet.

Ha azt mondta, hogy nem költhet többet ezer forintnál, akkor egy kétezer forintos kerületbe ajánlotta be. Ez volt a praxis.

– Mert a választás – mondá előttünk bizalmasan – olyan, mint a ferblíjáték. Aki egyszer megadja a »vizit«, megadja aztán a »bessert« is, meg a »hívást«.

A redakcióban nagy volt az élénkség, mióta a mozgalmak megindultak. Nem múlt el egy nap se, hogy ne történjék valami. Vagy választók jöttek jelöltet kérni, vagy jelöltek jöttek kerületet kérni.

Az »elhelyező intézet« örökös mozgásban volt.

Egy komor esős napon igen kevesen voltunk bent. Az íróasztalok ott álltak elhagyottan. A két főmunkatárs közül Bécsben járt az egyik, Berkay István, és csak két hét múlva kellett visszatérnie. A másik főmunkatárs, Dorner Pál pedig kirándult Esztergombra. Egy harmadik kollega megbetegedett, a negyedik pedig felmondott és kimaradt. Minthogy éppen a hónap másodika volt, s mint III. Napóleon, az újságírók is célzatosan mindig a hó másodikán csinálják az államcsínyeket.

A szerkesztő mikor bejött, csodálkozva nézett végig az üres asztalokon.

– Hol a redakció?

Elmondtam neki, s kifejeztem abbéli aggodalmamat, hogy mit csinálunk a holnapi lappal.

– Semmit se tesz. Majd összenyírjuk a mai lapokból. Holnap nem történik semmi. Hadd pihenjenek az olvasók.

Alighogy elhelyezkedett asztalánál, tiszteletteljes lábcsozogások hallatszottak az ajtónál, majd halk ajtókopogás, mire a »szabad« után hat darab kékbéli ember lépegetett be.

– Kit tetszik keresni, kérem?

– A nagy hazafit, e lap szerkesztőjét keressük.

Erre felállott a principális és arca egyszerre mosolygóvá lett, míg homloka ráncba szedődött, mintha a hazafiúi bánat borongna rajta.

– Mi a kutyánda választók vagyunk, lelkestől testestől demokraták és a nagyságos uram hívei, képviselőjelöltet jöttünk kérni nagyságodtól. Mivelhogy az igazi jóra való úri emberek mind kivesztek a tájékunkról.

– Képviselőjelöltet? – szólt tettetett kedvetlenséggel a gazdánk, s elgondolkozott egy kissé, éppen mint a kereskedő, ha valami portékát kérnek, azon töpreng egy percig, hogy ugyan melyik polcra vegye le a nekik valót. – Nehéz dolog lesz, kedves barátom. Ámbár a derék kutyánda megérdemelnék a legjelesebb embert. Nem tudtak önök előbb jönni? Az ördögbe is, lássuk csak! Elővette a lajstromot, és ott találta följegyezve Kutyánda: (zászló és fuvar költség. Munkatársaknak.)

– Ah – szólt –, egy jeles emberünk van még! Egy fiatal, nagyra törő tehetség, csakhogy e pillanatban nincs Pesten...

– Mikor jön haza?

– Vagy két hét múlva.

– Az messze van – mond a küldöttség vezetője, egy köpcös pirosképű ember –, már a jövő vasárnap kellene megtartania a programbeszédet.

– Nos, azon könnyen segíthetünk. Haza sürgönyözzük azt az urat. Ha jól emlékszem, megvan a lakcíme valahol.

A principális idegesen kezdte forgatni a belső zsebeiben felhalmozott papírcédulákat; de egyikén se volt rajta a cím.

Azután hozzám lépett, és súgva kérde:

– Nem tudja ön a Berkay bécsi szállását?

– Nem. Hiszen a szerkesztő úrnál hagyta hátra.

– Igaz, de én elvesztettem. Már most mi az ördögöt csináljunk? A kerületet mégis sajnálnám idegennek. Mikor jön meg Dorner?

– Estére itt lesz.

– Nagyon helyes. Akkor hát Dorner.

A választókhöz lépett, és így szólt derült arccal:

– A munkatársam beszéli, hogy nem szükség sürgönyözni. Tisztelt barátunk Dorner Pál, akit teljes szívemből ajánlok önöknek, még ma este visszaérkezik Esztergomból. Nem forog fenn tehát semmi nehézség, hogy a jövő vasárnap megtartsa Kutyánda programbeszédét.

– Dorner Pál? – mond a vezető aggodalmasan. – Német neve van a tisztelt úrnak.

– Ha én ajánlom, meg lehetnek önök győződve, hogy jó hazafi és az ellenzék rendületlen híve.

Ebben aztán meg is nyugodtak, s azzal az ígérettel távoztak, hogy a dolog »fait accompli«. A délutáni vonattal hazamennek, s bevárják a zászlókat. A siker biztos.

– Addig is megyünk telegrafirozni haza, hogy van már jelölt.

Hogy mit sürgönyöztek nem tudni, nem is igen törődünk velük, csak akkor szeppentünk meg, midőn estefelé megint kopogás hallik az ajtón, s megint belépnek sorba a kutyánda atyafiak.

– Hát kegyelmetek még itt vannak? – kérde a principális kellemetlenül meglepetve. – Azt hittem már viszi a vasút hazafelé. Nos, talán valami baj van?

Mintha kommandószóra esnék, elkezdték a fejüket vakarni valamennyien, míg aztán a legbátrabb, Felvégi Láb Ferenc uram megszólalt:

– Meggondoltuk kérem a dolgot, hm... Mert tetszik tudni, nem hogy egy vagy más, de mégis azt találjuk, hogy ha már itt vagyunk helyben, hát mégis nézzük meg azt a tisztelt urat. Mert hogy az szokás-mondás, gazda szeme hizlalja az ökröt... vagyis tulajdonképpen megkövetem alássan hogy: több szem többet lát. Már csak megnézzük – mondom a komámnak és ökegyelmeik is okosnak találják – visszajöttünk tehát, és bevárjuk.

Szó nélkül letelepedtek az üres székekre.

– De hátha csak holnap jön haza.

– Már kérem alássan – felelte mélabús hangon Méhes Istók uram –, akkor megvárjuk mi holnapig is. Ez mindenesetre gyanút keltett nemcsak a principálisban, hanem bennem is. Miért akarják látni Dorner Palit? Jó volna megtudni! Ámbátor csinos szál ember, és csak becsületet vallunk vele, ha

meglátják is.

Amint ezen töprengenek a »rövid hírek« szerkesztése közben, egyszerre észreveszem, hogy a széken fészkelődő Felvégi Láb Ferenc mándlijából egy telegram esik ki a padlatra.

Nem szóltam semmit egy darabig, mintha észre sem vettem volna, hanem azon az ürügy alatt, mintha a másik szobában volna dolgom, keresztülmenve a szobán, felemeltem a feltört sürgönyt, s egy tekintettel átfutottam a tartalmát:

Kutyánd, feladatott 4 óra 10 perc. Óvakodjanak. Nézzék meg Dornert. Itt azt beszélük, hogy veres szakálla van, és hogy nem valóságos keresztény. Mindenesetre megtekintendő.

Aha! Most már tudom hát, hogy állunk.

S visszafelé jövet ismét leeresztettem az összegyűrt sürgönyt a padlóra.

Veres szakáll! Persze hogy veres szakálla van a szegény Dornernek. De hát nem lehet-e valaki veres szakállal is jó hazafi. Ott van rá a példa Tóth Vilmos, akit éppen a veres szakálla tett naggyá.

És ezen mégis segíteni kell. Hirtelen összeütöttem az újdonságokat, s rohantam ki a lóvonaton az indóházba, hogy az esztergomi vonaton megérkezett Dornerral előzetesen találkozhatok.

Pali megjött és igen csodálkozott rajtam, mikor így szóltam őt karon ragadva:

– Gyere, gyere gyorsan a borbélyhoz... míg be nem zárják az officinákat!

– A borbélyhoz? – szolt ő két szemét csodálkozva emelvén reám.

– Igen, igen le kell vágatni a szakálladat.

– Az enyimet? De már abból nem eszel.

– Az isten szerelméért no kötekedj. Egy mandátum csak fölér egy szakállal.

Elbeszéltem neki a történeteket, s ő maga is nagy hirtelen és örömmel állott rá, hogy a népszerűtlen tárgytól megmenekedjék.

Kipödört szőke bajsszal, szakáll nélkül lépett be egy jó félóra múlva a redakcióba Pali barátunk, s igen kellemes benyomást gyakorolt a kutyándiakra.

Hát még később tíz óra felé a Szikszai-ban a jó visontai borok mellett, víg kocintgatás és adomázás közben.

– Kellner – mondá Felvégi Láb uram, a vacsora után –, adjon egy kis papirost és egy ceruzát.

Sürgönyözni kell haza!

Én éppen mellette ültem, s láttam jobb hónalján keresztül amint odapingálta a kusza öreges betűket gondolkodva:

»Láttuk. Nem igaz. A veres szakállról szó sincs. Éljen!«

Pali megtartotta a programbeszédét, és még mai napig is képviselő a kutyándi kerületből.

A Digitális Irodalmi Akadémia szerzői Örkény Istvánról (100 éve született Örkény István)

BERTHA Bulcsu: Örkény István (részlet) = Uő.: Délutáni beszélgetések, Budapest, Szépirodalmi, 1978.

Örkény István olyan, mint az angolkeserű. Ital, ami édes és kesernyés, így nem mindenki számára élvezhető. Drogot is tartalmaz, az étvágygerjesztő angelikagyökér és a keserű nedvű kvassziaforgács különös illata egyaránt körüllegi. Beszélhetnénk még a tárnicsgyökér, kálmosgyökér és a szegfűszeg fontosságáról, de jobb, ha bevallom, Örkényről keveset tudok. Tetszik nekem, ha tanítvány lehetnék, követném is, de nem tudom, hová kellene Örkényt követni. Harminc napja gondolkodom egy kijelentő mondaton, amiben Örkényről egyértelműen, világosan közölhetném a lényegét. Nem találtam ilyen mondatot. Ekkor eszembe jutott, hogy régen a vidéki gyógyszertárakban drogot tartalmazó töményszeszt is lehetett kapni. Volt, ahol kupicaszám kimérték, és meggazdagodtak belőle. Soha nem hallottam, hogy angolkeserűt árultak volna gyógyszertárban. Az angolkeserű, azt hiszem, valami szellemibb, tettenérhetetlenebb nedvesség. Az angelikagyökér vagy a szegfűszeg

miatt? Nem tudom. De ne felejtkezzünk meg a Kínából és Indiából származó galangagyökérről sem, mely égetően csípős ízével megneemesíti ezt az italt, és izgatóvá teszi. Gondoljunk Örkény prózájára.

CSOÓRI Sándor: Hazaérkezés, halálhírré (részlet) = uő.: Tenger és diólevél, Budapest, Püski, 1994.

Ritkán találkoztunk, de személye, testi jelenléte belőlem mindig jófajtajú szellemi izgalmat váltott ki. Az azonosság és a másféleség fölszabadító izgalmát. Néha ellenpontja akartam lenni az alakjainak - ez volt az én igazi hódolatom Örkénynek. Amit írt, magánügyemnek tudtam tekinteni. Amikor például - nevetéstől kimerülve - végignéztam a Tóték színpadi változatát, szinte a sejtjeimmel éreztem meg, hogy valami egészen új szemléletmód, új érték született. Olyasmit láttam a maga természetes törvényei szerint megtestesülni, ami a magyar irodalomban csak Csokonainak s Aranyak sikerült egyszer-egyszer. A nagyidai cigányokat én legalább annyira a Tóték előképének tekintem, mint azt a közép-európai abszurdot, amely a csehek, a lengyelek jelenkori irodalmában virágzott ki nagyarányúan. Sokan Karinthyt látták ősapának. Én sose. Karinthy egy fonákjáról szemlélhető Nietzsche volt, aki a lét, a filozófia, a lélektan, a kultúra közegeiben mozogva gyűjtötte meg a maga agykápráztató görögtüzét. Örkény újítása a magyar irodalomban éppen az, hogy az abszurdítások gyökerét, a képtelenségek, a balszerencsék csíráit elsősorban a történelemben kereste meg, s a nemzeti jellegünk púpjait úgy bontotta ki az öltöztető idő s az öltöztető eszmék göncei alól, hogy a múlt és jövő horpadásaira is hőkkenve nézhessünk. Örkény művében a történelmi tapasztalat végül így válhatott filozófiai tapasztalattá.

ESTERHÁZY Péter: Egy kelet-európai (részlet) = Uő.: A kitömött hattyú, Budapest, Magvető, 1988.

Szomorú, sokat szenvedett ember, így gondoltam rá mindig. Hogy kortárs. Hogy kelet-európai, tehát sokat tud. Látszott a meggyűrt, nehéz, nevetős arcán. Az is látszott, hogy miféle is ez a kelet-európai tudás. Afféle főként, gondolom mostanában, hogy kevés. Hogy nem elegendő. Hogy úgy van kieszelve, hogy sose tudjunk eleget. Talán azért is van, lehet ez így, mert nem tanulunk egymás, mondjuk így, hibáiból. Az enyéimből se fognak. Hány- s hányféleképpen tudjuk - például -, hogy mi az a félelem. Mind megannyi horog bekapni. Horog e célra: jut is, marad is. Más a tudás, és más a tapasztalás.

ESTERHÁZY Péter: Örkényről egy Mészöly-köszöntő kapcsán (részlet) = A szabadság nehéz mámore, Budapest, Magvető, 2003.

Elegendő csupán az Egypercesekre hivatkozni, amely, röviden szólva, a magyar próza csúcsa. Ravasz, sokrétű, gazdag, követhetetlen műfaj, párját nem látom a világon, miközben az ún. kispróza ezernyi válfajával Dunát, Volgát, Szajná, Themzét, Mississippit lehetne rekeszteni. Ha e sorok írója értene a színházhoz, arról is el lehetne tünődni, hogy vajon a színpadi szerző Örkény nem nagyon is látványosan a próza felől érkezik-e a színházhoz, sőt, sokszor ott is az marad, és hogy nemcsak a prózája próza, de a világhírű darabok mögött is az van (Tóték, Macskajáték). És ezek nem is „mögött” vannak.

A magyar ironia elgondolhatatlan Örkény prózája nélkül.

Azt is érdemes volna megvizsgálni, hogy stílusosan mit köszönhet Örkénynek az ún. új próza.

FALUDY György: Dunapentele Sztálinváros lesz (részlet) = Uő.: Jegyzetek a kor margójára, Budapest, Magyar Világ, 1994.

A párttitkárt bántotta az írók közönye. Két gyárépület közt megállt és a Dunára mutatott, mely szürkés-sárga homokbuckák módjára hullámozott előttük. „Meglátják az elvtársak,” - jelentette

ki - „néhány hónap múlva itt a gyárban úgy folyik majd az acél, mint amott a Duna árja”. Az egyik író röviden biccentett. A többi öt nem törődött vele.

Az üzemi vendéglő különszobájában vacsoráztak, a hat író, a párttitkár és hatan a helybeli vezetők közül, összesen tizenhárman. Az üzemi dolgokról lassanként egyéni ügyekre tértek át, és a hangulat fokozatosan megjavult. A párttitkár Örkény és Palotai közt ült és a túróscsusza után a szokványosnál is bőségesebben ivott. „Igaz-e, - fordult Örkény felé, - igaz-e, Örkény elvtárs, hogy a nagy patika a Körúton, a Nemzeti Színházzal szemközt ezelőtt az önöké volt?” - „Igaz”, válaszolta Örkény.

A párttitkár egy pillanatig gondolkodott. „Akkor én is mondok magának valamit, Örkény úr, - szólt jó hangosan, - lóhúgy folyik majd itt, nem pedig acél”.

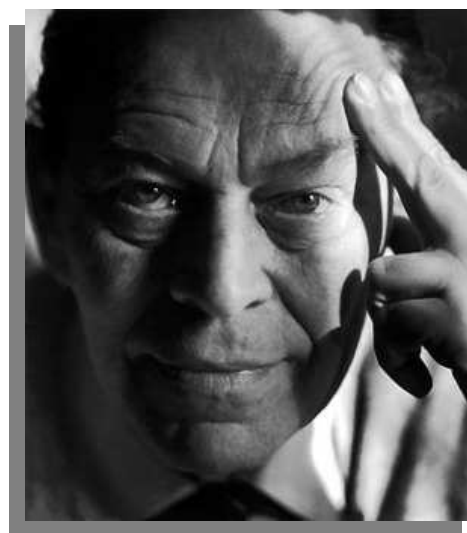
HATÁR Győző: Örkény István. Rózsakiállítás (részlet) = Uő.: Irodalomtörténet, Békéscsaba, Tevan, 1991. 285. o.

Örkény e remekírásának a legnagyobb erénye: picassói elrajzoltságunk bemutatása. Akárcsak a szép színésznő, aki mindig csak szembe látja magát a tükörből és ritkán jut eszébe, milyen hibás a profilja - szakasztott így vagyunk mi is, a RÓZSAKIÁLLÍTÁS alakjaival egyetemben. A magunk tudatában úgy élünk, hogy mindig prezentábilisak vagyunk, ötleteink elragadóak, folyékonyan fogalmazunk, leveleink talpraesettek, a mi igazunk oly evidens, mint hívőnek a hitágazat. Valójában pedig esetlenül mozgunk, ajtókon rosszul lépünk be, hátulról komikus a járásunk, keressük a szavakat és még meghalni is rendszeren úgy halunk meg, hogy röstellkedve tussolják el a kínos ügyet síró-rívó hozzátartozóink.

KARDOS G. György: Ezt még meséld el, Pista... (részlet) = Uő.: Ez is én vagyok, Budapest, Ab Ovo, 1996.

Melyiket? A Hágy Gyulát a börtönben. Ugyan, hagyjátok, százszor hallottátok már. Inkább egyetek ebből a disznósajtból, a Zsuzsinak van egy hentese, Dabasról hozza az árut... Előbb meséld a Hágy Gyulát. Na jól van, szóval ül a Hágy a cellájában, egyszer csak kulcscsörgés, belép hozzá a smasszer, szép nagydarab ember, s csak nézi a Gyulát szúrósan. Végre megszólal. Mondja, Hágy, ismeri maga az Örkényt? Gyula tétovázik, nem tudja, hogy jó-e neki, ha ismer engem. Hát ismerem, mondja. Az Örkény Istvánt? Az Örkény Istvánt. Az írot? Az írot. Aki azelőtt patikus volt? Patikus volt. A smasszer szó nélkül odavág a Gyula elé egy csomag cigarettát, ezzel kimegy. Hágy ebből megtudja, hogy előnyös neki, ha ismer.

www.orkenyistvan.hu

infó XIV. évfolyam, tavaszi információs kiadvány.

No. 143.

Lezárva: 2012. március 25-én, Debrecen.

"Segítőkéz" Lelkiségegy Telefonszolgálat

e-mail: debrecen27@sos505.hu

vagy

Rénes László renes.laszlo@gmail.com

www.debreceni-lstsz.hu